

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Michaliszyn

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. (1), małoletniego S. S. (1)

reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową B. S. (1) i B. S. (2)

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda M. S. (1) kwotę 75.000 zł /siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 26 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda M. S. (1) kwotę 5.413 zł /pięć tysięcy czterysta trzynaście złotych/ tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu kwotę 3.750 zł /trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;
5. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu od powoda M. S. (1) z zasądzonego na jego rzecz w pkt 1 /punkcie pierwszym/ wyroku roszczenia kwotę 1.250 zł /jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;
6. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda B. S. (2) kwotę 75.000 zł /siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 lipca 2016 r. do dnia zapłaty;
7. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
8. zasądza od pozwanego na rzecz powoda B. S. (2) kwotę 5.413 zł /pięć tysięcy czterysta trzynaście złotych/ tytułem zwrotu kosztów procesu;
9. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu kwotę 3.750 zł /trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

10. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu od powoda B. S. (2) z zasądzonych na jego rzecz w pkt 6 /punkcie szóstym/ wyroku roszczenia kwotę 1.250 zł /jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

11. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 75.000 zł /siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych/ z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 30 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

12. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

13. zasądza od pozwanego na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 5.413 zł /pięć tysięcy czterysta trzynaście złotych/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

14. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu kwotę 3.750 zł /trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

15. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Elblągu od powoda S. S. (1) z zasądzonych na jego rzecz w pkt 11 /punkcie jedenastym/ wyroku roszczenia kwotę 1.250 zł /jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych/ tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 181/16

UZASADNIENIE

W sprawie I C (...) powód małoletni S. S. (1), reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową B. S. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

W sprawie I C (...) powód M. S. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

W sprawie I C (...) powód B. S. (2) domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniach pozwów powodowie podali, że dochodzone kwoty stanowią zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w postaci więzi łączącej ich z ojcem L. S., który zginął w dniu 26 lutego 2008 r. w wyniku wypadku komunikacyjnego. Sprawcą wypadku był kierowca samochodu marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...), ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Powodowie, reprezentowani przez (...) S.A. w L., zgłosili stronie pozwanej roszczenia w kwotach po 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ojca. Pozwany odmówił powodom uznania roszczenia, wskazując, iż w przedmiotowej sprawie w dniu 18 listopada 2010 r. została zawarta ugoda, wyczerpująca całość ich roszczeń. W ocenie powodów ugoda ta została podpisana przez przedstawiciela ustawowego – matkę B. S. (1) z naruszeniem przepisu art. 101 § 3 k.r.o., stąd jest nieważna.

Postanowieniami z dnia 21 kwietnia 2016 r. i z dnia 14 czerwca 2016 r. połączono niniejsze sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że w ugodzie z dnia 18 listopada 2010 r. powodowie oświadczyli, że ugoda ta wyczerpuje ich wszelkie roszczenia tak dotychczasowe jak i przyszłe z tytułu zaistniałego w dniu 26 lutego 2008 r. wypadku komunikacyjnego. W związku z postanowieniami tej ugody pozwany wypłacił na rzecz każdego z powodów kwotę 16 000 zł.

Dalej pozwany zarzucił, iż brak jest podstaw do przyznania powodom zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. i art. 24 k.c., a nadto, że roszczenia zgłoszone przez powodów są wygórowane. Podniósł zarzut przyczynienia się

poszkodowanego do powstania szkody poprzez niezapięcie pasów bezpieczeństwa. Dodatkowo wskazał, że sprawca zdarzenia kierował pojazdem, mimo że nie posiadał do tego uprawnień. W ocenie pozwanego stopień przyczynienia się poszkodowanego do skutków wypadku z dnia 26 lutego 2008 r. powinien być nie mniejszy niż 50%. Pozwany zakwestionował też datę wymagalności odsetek, wyjaśniając, że w przypadku roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę odsetki mogą należeć się dopiero od dnia ogłoszenia wyroku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 lutego 2008 r. na drodze Ł. – J. doszło do wypadku komunikacyjnego, wskutek którego śmierć poniósł ojciec powodów – L. S.. Wypadek spowodował P. K., który kierował pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...). W zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, posiadacz tego pojazdu ubezpieczony był u pozwanego.

(bezsporne).

W dacie wypadku L. S. miał 44 lata. Pozostawał w związku małżeńskim z B. S. (1). Miał z nią pięcioro synów – M., S., T., M., B.. Rodzina zamieszkiwała razem z ojcem B. S. (1), w domu położonym w miejscowości L.. Utrzymywała się z renty przyznanej L. S. w wysokości 450 zł, z dochodów uzyskiwanych ze świadczonej przez niego pracy dorywczej, a nadto ze świadczeń otrzymywanych przez ojca B. S. (1).

L. S. był kochającym, życzliwym i opiekuńczym ojcem, czynnie uczestniczył w wychowywaniu synów. Spędzał z synami czas wolny, wspólnie wędkowali, chodzili do lasu na grzyby i jagody, jeździli rowerami, grali w piłkę nożną. Wieczorami lubili grać w karty. Śmierć L. S. była dla powodów ogromnym szokiem. Chłopcy płakali, tęsknili za ojcem.

W dacie śmierci ojca, powód M. S. (1) miał 14 lat. Uczęszczał do gimnazjum. O śmierci ojca dowiedział się, będąc w szkole. Wiadomość przekazał mu wujek. Po przybyciu do domu zastał w nim zapłakaną matkę i braci, co dodatkowo spotęgowało jego traumę. Po śmierci ojca miał problemy, aby skupić się na nauce, opuszczał zajęcia szkolne. Po ukończeniu gimnazjum rozpoczął naukę w szkole zawodowej w kierunku mechaniki samochodowej, jednakże jej nie ukończył. Aktualnie powód ma 22 lata.

B. S. (2) w dacie śmierci ojca miał 12 lat, był uczniem szkoły podstawowej. Po śmierci ojca, w związku z problemami edukacyjnymi korzystał z pomocy psychologa szkolnego. Powód naukę kontynuował w gimnazjum, a następnie w liceum ogólnokształcącym. Po ukończeniu szkoły średniej podjął pracę za granicą, aby zgromadzić środki finansowe na studia. Obecnie powód ma 20 lat, studiuje zaocznie administrację w O..

W dacie śmierci ojca, S. S. (1) miał 8 lat, był uczniem szkoły podstawowej. Po śmierci ojca pojawiły się u niego problemy z nauką. Powód opuszczał zajęcia szkolne, izolował się, nie chciał z nikim rozmawiać. W związku z tymi problemami korzystał z pomocy psychologa szkolnego. Ostatecznie uzyskał promocję do następnej klasy dzięki wstawiennictwu wychowawczynie, która знаła trudną sytuację powoda i jego rodziny. Nie miał problemów z nauką w dalszych klasach szkoły podstawowej. Naukę kontynuował w szkole gimnazjalnej. W chwili obecnej ma 16 lat i jest uczniem technikum. Osiąga bardzo dobre wyniki w nauce.

Powodowie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym. Mieszkają w domu rodzinnym, w miejscowości L. razem z matką. Po śmierci ojca rodzina utrzymywała się z renty rodzinnej w kwocie około 100 zł na każde z dzieci. Obecnie rentę w wysokości 446 zł i 451 zł otrzymuje jeszcze dwóch synów L. S..

Proces żaloby po ojcu L. S. u powodów zakończył się, choć wspomnienie jego śmierci nadal wywołuje u nich poczucie bólu. Synowie pielęgnują pamięć o ojcu, odwiedzają jego grób, wspominają go podczas rodzinnych uroczystości.

(dowód: zeznania M. S. (1) w charakterze świadka k. 143 v – 144, zeznania B. S. (1) w charakterze świadka k. 144 – 144 v, zeznania G. M. w charakterze świadka k. 144 v, przesłuchanie M. S. (1) w charakterze powoda k. 144 v – 145,

przesłuchanie małoletniego S. S. (1) w charakterze powoda k. 145, płyta CD k. 146, przesłuchanie B. S. (2) w charakterze powoda k. 197-197 v, płyta CD k. 199, zeznania B. S. (1) w charakterze świadka k. 230 – 230 v płyta CD k. 231)

Za spowodowanie wypadku, którego następstwem była śmierć L. S., prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostródzie, P. K. skazany został na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby pięciu lat.

(bezsporne, nadto wyrok Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 12 sierpnia 2008 r. – akta II K (...) k. 131)

W dniu 18 listopada 2010 r. pomiędzy Towarzystwem (...) z siedzibą w W. a poszkodowanymi – B. S. (1), M. S. (2), T. S., M. S. (1), B. S. (2) i S. S. (1), doszło do zawarcia ugody, zgodnie z którą:

- ubezpieczyciel przyjął odpowiedzialność za zdarzenie z dnia 26 lutego 2008 r. w wyniku którego śmierć poniósł L. S. (punkt 1)

- ubezpieczyciel uznał roszczenie ww. osób w kwocie 100 000 zł, na którą składały się następujące kwoty dla poszczególnych uprawnionych: B. S. (1) – 20 000 zł, M. S. (2) – 16 000 zł, T. S. – 16 000 zł, M. S. (1) – 16 000 zł, B. S. (2) – 16 000 zł, S. S. (1) – 16 000 zł (punkt 2)

- strony oświadczyły, że ugoda wyczerpuje wszelkie roszczenia, tak dotychczasowe jak i przyszłe, w tym w szczególności z tytułu odszkodowania, zadośćuczynienia, renty, kosztów opieki, jak również kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego od ubezpieczyciela, jak i bezpośrednio od sprawcy wypadku, wynikających z następstw wypadku komunikacyjnego z dnia 26 lutego 2008 r. (punkt 7)

(dowód: ugoda z dnia 18 listopada 2010 r. k. 160- 161)

Pismem z dnia 30 grudnia 2015 r. powód S. S. (1) zgłosił pozwanemu roszczenie o zapłatę kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej go z ojcem L. S.. W odpowiedzi, pismem z dnia 29 stycznia 2016 r., pozwany poinformował powoda, że nie znajduje podstaw do uwzględnienia jego roszczenia.

Pismem z dnia 17 grudnia 2015 r. powód M. S. (1) zgłosił pozwanemu roszczenie o zapłatę kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej go z ojcem L. S.. W odpowiedzi, pismem z 25 stycznia 2016 r., pozwany poinformował powoda, że nie znajduje podstaw do uwzględnienia jego roszczenia.

(bezsporne, nadto: zgłoszenie szkody z dnia 30 grudnia 2015 r. k.10 - 12; pismo z dnia 29 stycznia 2016 r. k.15 zgłoszenie szkody z dnia 17 grudnia 2015 r. k. 27 – 29, pismo z dnia 25 stycznia 2016 r. k. 30)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny wynikał z treści wskazanych wyżej dokumentów oraz z zeznań powodów i świadków. Wiarygodność dokumentów nie budziła jakichkolwiek wątpliwości. Nie były one także kwestionowane przez żadną ze stron. Za wiarygodne uznano także zeznania powodów, gdyż zeznawali oni spontanicznie, a ich zeznania nie cechowały się konfabulacją lub wyolbrzymianiem pewnych zdarzeń, czy zachowań. Z zeznaniami powodów korelowały zeznania świadków, stąd obraz funkcjonowania powodów przed i po wypadku z dnia 26 lutego 2008 r. oraz ich relacji ze zmarłym L. S. był spójny i logiczny.

Nie uwzględniono wniosku dowodowego zgłoszonego przez pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychiatrii na okoliczność ustalenia charakteru więzi łączącej powodów ze zmarłym ojcem oraz rozmiaru krzywdy doznanej przez powodów w związku z jego śmiercią. W odniesieniu do konsekwencji, jakie w życiu powodów wywołała śmierć L. S., w ocenie Sądu, pozostałe dowody, niezakwestionowane przez pozwanego – w tym w szczególności przesłuchanie stron – w sposób wystarczający wykazały zakres doznanej przez nich krzywdy

niemajątkowej. Podkreślić należy, że powodowie nie wskazywali na jakiegokolwiek występujące u nich stany chorobowe będące skutkiem śmierci ojca, z ich zeznań nie wynika, by cierpieli z powodu żałoby patologicznej. Równocześnie relacje emocjonalne pomiędzy powodami i zmarłym ojcem były prawidłowe, typowe dla normalnie funkcjonującej rodziny. W takich sytuacjach opinia biegłego psychiatry, w ocenie Sądu, nie jest konieczna, by ustalić zakres krzywdy doznanej na skutek naruszenia dóbr osobistych. W konsekwencji wskazany wniosek dowodowy podlegał oddaleniu.

Sąd oddalił również wniosek pozwanego o zobowiązanie powodów do przedstawienia zaświadczeń ZUS, względnie deklaracji PIT, gdyż dokumenty te nie miały znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia istotnych okoliczności sprawy. Powodowie dochodzą w niniejszej sprawie zadośćuczynienia a nie odszkodowania, stąd kwestia dochodów nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie pozwany nie kwestionował tego, że sprawca wypadku, w którym zginął L. S. posiadał u niego ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. W pierwszej kolejności strona pozwana podniosła, iż powództwo winno podlegać oddaleniu już tylko z tego względu, że na mocy ugody z dnia 18 listopada 2010 r. B. S. (1), działając również w imieniu swoich małoletnich synów oświadczyła, iż przyznane każdemu z nich zadośćuczynienie w kwocie 16.000 zł zaspokajało ich wszelkie roszczenia, a nadto zrzekła się na przyszłość wszelkich roszczeń wynikających ze szkody, a będących przedmiotem ugody. W odpowiedzi na ten zarzut powodowie podnieśli, że ugoda zawarta została bez zezwolenia sądu opiekuńczego, a co za tym idzie była nieważna i nie mogła stanowić przeszkody dla dochodzenia roszczeń w niniejszym procesie.

Zgodnie z art. 101 § 3 k.r.o. rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. W orzecznictwie przyjmuje się, że czynności dyspozycyjne podejmowane przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka takie jak zawarcie ugody, o ile nie mają charakteru wyłącznie przysparzającego, a zatem mogą zagrażać majątkowym interesom dziecka, należą do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem w rozumieniu art. 103 § 3 k.r.o. Zrzeczenie się roszczeń odszkodowawczych w imieniu małoletnich dzieci wobec osoby obowiązanej do wynagrodzenia szkody należy do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka i jego dokonywanie bez zezwolenia sądu opiekuńczego prowadzi do nieważności czynności (porównaj: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1999 r. w sprawie III CKN 1202/98, opublikowane w Systemie Informacji Prawnej Lex numer 213617).

Ugoda zawarta w imieniu powodów przez ich ówczesną przedstawicielkę ustawową (matkę), reprezentowaną przez adwokata miała charakter przysparzający, ale jednocześnie i rozporządzający. Matka powodów zdecydowała, że przyjmuje w imieniu małoletnich synów zadośćuczynienie w kwocie po 16 000 zł, ale jednocześnie oświadczyła, że zrzeka się na przyszłość wszelkich roszczeń wynikających ze szkody będącej przedmiotem ugody. Na przyjęcie zadośćuczynienia nie była potrzebna zgoda sądu opiekuńczego, natomiast pozbawienie małoletnich synów prawa dochodzenia dalszego roszczenia wynikającego z odpowiedzialności za śmierć ich ojca była czynnością o charakterze rozporządzającym. Z tych względów uznać należało, że ugoda w punkcie 7, w części dotyczącej powodów była bezwzględnie nieważna, jako sprzeczna z prawem (art. 58 § 1 k.c.).

Powodowie zgłosili roszczenia z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci więzi łączącej ich ze zmarłym L. S..

Z uwagi na to, że śmierć L. S. nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r., powództwo znajdowało oparcie w treści art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Zaakceptować bowiem należało ugruntowane już w judykaturze stanowisko, że więzi najbliższych członków rodziny istniejące w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługują na status dobra osobistego, podlegającego ochronie z art. 24 § 1 k.c., a spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/10, opublikowanej w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 604152; Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2011r. w

sprawie III CZP 32/11, opublikowanej w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 950584; Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie I ACa 281/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1171322; Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2013r. w sprawie I ACa 364/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1292636).

Odpowiedzialność oparta na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. dotyczy nie tylko sprawcy szkody, ale także jego ubezpieczyciela. Z art. 34 Ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) wynika, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Skoro posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu szkodę, której następstwem jest między innymi śmierć, to w ramach zawartej umowy ubezpieczenia ubezpieczyciel przejmuje odpowiedzialność sprawcy. Z przepisów tej ustawy nie wynika, by była wyłączona odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę w postaci naruszenia dóbr osobistych osób najbliższych osoby zmarłej wskutek wypadku spowodowanego przez kierującego pojazdem mechanicznym, za którą on sam ponosi odpowiedzialność (tak również: Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 6 września 2012 r. w sprawie I ACa 739/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1223205 i Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2013r. w sprawie I ACa 364/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1292636).

Z zeznań świadków, jak i z zeznań samych powodów jednoznacznie wynikało, że pomiędzy powodami a zmarłym ojcem istniała silna więź rodzinna, której zerwanie spowodowało ból, cierpienie i zrodziło poczucie krzywdy, co uzasadniało przyznanie powodom odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia na gruncie art. 448 k.c. należy uwzględnić wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, opublikowany w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 898254).

Krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek należy traktować indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, która nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Jedynie zatem rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka „stopy życiowej” ma więc charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawić zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego wymiar (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r. w sprawie IV CKN 1266/00, opublikowany w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 80272).

Oceniając wysokość żądań zgłoszonych przez powodów Sąd uwzględnił przede wszystkim intensywność łączącej ich ze zmarłym więzi, a także szczególną rolę zmarłego w życiu powodów. Nie ulegało wątpliwości, że osoby te łączyły silne, oparte na miłości, szacunku i zaufaniu więzi rodzinne. L. S. pełnił w życiu powodów szczególną rolę - był dobrym, życzliwym, ciepłym i troskliwym ojcem. Sąd uznał, że krzywda powodów wynikająca z utraty ojca - jednej z dwóch najbliższych i najważniejszych dla dziecka osób, których nikt nie może zastąpić, jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa. Powodowie zostali pozbawieni możliwości czerpania z doświadczenia zdobytego przez ojca, utracili osobę, która opiekowała się nimi, dawała im poczucie bezpieczeństwa i oparcie w trudnych chwilach.

Przy ocenie rozmiaru krzywdy Sąd miał na uwadze, że powód M. S. (1) w dacie śmierci ojca miał 14 lat, B. S. (2) - 12 lat, zaś S. S. (1) – miał zaledwie 8 lat. W ocenie Sądu, strata ojca w takim wieku potęguje poczucie krzywdy u dziecka. Małe dzieci wymagają szczególnej opieki i troski ze strony osób najbliższych. Nagła strata ojca skutkuje u nich poczuciem zagrożenia, a wychowanie bez ojca niesie za sobą poważne konsekwencje – dziecko pozbawione zostaje wsparcia, opieki i miłości ojcowskiej w okresie dzieciństwa oraz w okresie dojrzewania.

Jak już wcześniej wskazano, wysokość zadośćuczynienia jest zawsze bardzo ocenna i zawsze może być sporna. Niemożliwe jest bowiem dokładne ustalenia stopnia odczuwanego bólu po stracie osoby bliskiej. Jednak należy brać tu pod uwagę wzorzec człowieka o prawidłowo ukształtowanym życiu emocjonalnym. Wiadomym jest, że śmierć osoby najbliższej wywołuje uczucie smutku, przygnębienia, żalu. Dotknięte w ten sposób osoby czują się osamotnione, bezradne, często zapadają na choroby o podłożu nerwowym, co znacznie utrudnia im lub wręcz uniemożliwia codzienną egzystencję. Oczywiście jest też, że śmierć potęguje inne negatywne odczucia i emocje.

Z tych względów Sąd zasądził tytułem zadośćuczynienia na rzecz każdego z powodów kwotę 75 000 zł, uwzględniając, że w toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił każdemu z nich kwotę 16 000 zł tytułem zaspokojenia wszelkich roszczeń związanych ze śmiercią osoby najbliższej.

O ustawowych odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Roszczenie o zadośćuczynienie ma charakter bezterminowy, winno być ono zatem spełnione w terminie wynikającym z wezwania (art. 455 k.c.), przy uwzględnieniu dyspozycji art. 14 Ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124 poz. 1152 ze zm.). Powód S. S. (1) wystąpił do pozwanego z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 100 000 zł pismem z dnia 30 grudnia 2015 r. Powód M. S. (1) domagał się uiszczenia na jego rzecz kwoty zadośćuczynienia w wysokości 100 000 zł w piśmie z dnia 17 grudnia 2015 r. Ubezpieczyciel udzielił odpowiedzi na wezwanie pierwszego z powodów pismem z dnia 29 stycznia 2016 r., zaś na żądanie drugiego z nich – pismem z dnia 25 stycznia 2016 r. Nie było zatem przeszkód, aby odsetki za opóźnienie zasądzić zgodnie z żądaniem powodów, tj. od dnia 30 stycznia 2016 r. i od dnia 26 stycznia 2016 r., w szczególności, że szkodę zgłoszono znacznie wcześniej.

Powód B. S. (2) nie wykazał, aby pismem z dnia 4 lutego 2016 r. wezwał pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 100 000 zł. W aktach sprawy brak jest dowodu doręczenia tego pisma, a do pozwu dołączono odpowiedź pozwanego ubezpieczyciela na wezwanie do zapłaty dotyczące innego powoda – S. S. (1). W tej sytuacji Sąd uznał, że funkcję wezwania do zapłaty spełniał pozew, który został doręczony pozwanemu w dniu 30 czerwca 2016 r. Pozwany popadł w opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia w dniu 1 lipca 2016 r. i od tej daty zasądzono od niego odsetki za opóźnienie. W pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek oddalono.

Przyznaniu wyższych zadośćuczynień sprzeciwiało się min. to, że od daty zdarzenia upłynęło już 8 lat, powodowie niewątpliwie pogodzili się z uczuciem straty po śmierci L. S.. Odpadła zatem jedna z przesłanek określania wysokości zadośćuczynienia, a mianowicie kwestia stopnia, w jakim pokrzywdzony będzie musiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania (por. przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, Lex nr 898254).

Sąd nie uwzględnił podniesionego przez pozwanego zarzutu przyczynienia się ojca powodów do powstania szkody. Zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c. ciężar dowodu przyczynienia spoczywał na pozwanym, albowiem to on wywodzi z niego skutki prawne. Tymczasem pozwany nie złożył skutecznie wniosków dowodowych mających potwierdzić tą okoliczność.

Pozwany już w odpowiedziach na pozew wnioskował o przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych sądowych z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych oraz medycyny na okoliczność ustalenia czy L. S. w czasie wypadku był zapięty w pasy bezpieczeństwa oraz ustalenia wpływu zapięcia pasów bezpieczeństwa na ograniczenie urazów doznanych przez poszkodowanego, które doprowadziły do jego śmierci. Nadto domagał się dopuszczenia dowodu z zeznań świadka – P. K. na okoliczność ustalenia przebiegu zdarzenia z dnia 26 lutego 2008 r. W dniu 10

listopada 2016 r. zawiadomiono stronę pozwaną o niepodjęciu wezwania i niestawiennictwie świadka P. K. na termin rozprawy, w związku z tym zobowiązano ją do zajęcia stanowiska odnośnie wniosku o przesłuchanie tej osoby, a nadto do uiszczenia w terminie 7 dni zaliczki na poczet kosztów opinii biegłych w kwocie 2000 zł, pod rygorem pominięcia dowodu. Pozwany mając świadomość obowiązku i rygoru pod jakim winien być spełniony, powinien był odpowiedzieć na zobowiązanie oraz uiścić zaliczkę najpóźniej do dnia do dnia 17 listopada 2016 r., czego jednak nie uczynił. Wezwanie do uiszczenia zaliczki na wynagrodzenie biegłych ponowiono pismem z dnia 30 grudnia 2016 r., doręczonym pozwanemu w dniu 03 stycznia 2017 r. W określonym terminie pozwany zaliczki nie uiścił. Wobec tego w dniu 31 stycznia 2017 r., na podstawie art. 130⁴ § 5 k.p.c., Sąd pominął wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych oraz medycyny. W konsekwencji Sąd pominął również wniosek pozwanego o przesłuchanie świadka P. K., uznając, że nawet ustalenie, że L. S. nie zapiął pasów bezpieczeństwa nie dałoby podstaw do przyjęcia, iż przyczynił się on do powstania szkody. Ustalenie, że poszkodowany nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa podczas jazdy samochodem nie przesądza o tym, że przyczynił się on do swojej śmierci. Zasady doświadczenia życiowego oraz wiedza ogólna wskazują bowiem, że czasami to właśnie zapięcie pasów bezpieczeństwa jest przyczyną śmierci osoby uczestniczącej w wypadku samochodowym. Z tego powodu każdy taki przypadek należy rozpatrywać odrębnie, uwzględniając okoliczności konkretnego wypadku. Ocena tego czy pokrzywdzony przyczynił się do powstania szkody poprzez niezapięcie pasów bezpieczeństwa podczas jazdy, jak również ocena stopnia przyczynienia się wymaga wiadomości specjalnych. Tymczasem nie złożył skutecznie wniosku o powołanie biegłego z zakresu badania wypadków drogowych oraz medycyny.

O kosztach procesu w każdej ze spraw rozstrzygnięto na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

Z kwoty 100 000 zł dochodzonej przez każdego z powodów zasądzona została na ich rzecz ostatecznie kwota 75 000 zł, stanowiąca 75% dochodzonego roszczenia. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu (art. 100 k.p.c.) strony powinny ponieść koszty procesu w takim stopniu, w jakim przegrały sprawę, a zatem każdy z powodów w 25%, a pozwany w 75%. Koszty procesu w każdej ze spraw poniosła jedynie strona powodowa. Koszty te wyniosły 7217 zł, w tym 17 zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa, 7200 zł – wynagrodzenie radcy prawnego. Każdego z powodów, zgodnie z podaną zasadą, powinny obciążać koszty w kwocie 1804 zł (7217 zł x 25%), skoro jednak każdy z nich faktycznie poniósł koszty w kwocie 7217 zł, każdemu z nich należy się im zwrot kwoty 5413 zł (7217 zł – 1804 zł), którą sąd zasądził na rzecz każdego z powodów od pozwanego na podstawie art. 100 k.p.c., stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

W przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych co do pozwanego w każdej ze spraw rozstrzygnięto na mocy art. 113 ust. 1 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 623), uwzględniając, iż pozwany przegrał sprawę w 75%, a nieuiszczone koszty sądowe wyniosły 5000 zł (opłata od pozwu).

W przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych co do powodów w każdej ze spraw rozstrzygnięto na mocy art. 113 ust. 2 powołanej wyżej, uwzględniając, iż każdy z nich przegrał sprawę w 25%, a nieuiszczone koszty sądowe wyniosły 5000 zł (opłata od pozwu).